

תאוריית הקשר

מוזיאון חדש לתרבות האסלאם ועמי המזרח נפתח בבאר שבע, לצד תערוכת 50 שנה לאנדרטת חטיבת הנגב של הפלמ"ח

אמנות

הגית פלגירום

hagitpr@globes.co.il

(צילום: עמית גירון)

הפסל דני קרוון (84), שיתף אתמול בעמוד הפייסבוק שלו מכתב מרגש, שקיבל מסטודנט לאמנות באוניברסיטת מרמרה שבטורקיה. הסטודנט מספר לאמן, כי הקדיש את עבודת המחקר שלו ליצירתו של קרוון, ועבודתו העניקה לו את סיום התואר בהצטיינות יתרה. המכתב לא יכול היה להגיע בעיתוי מתאים יותר. בזמן שבו הפער בין רחשי הלב ותחומי העניין של אנשים, כמו קרוון והסטודנט הטורקי, לבין היחסים המדיניים בין ארצותיהם, נראה כתהום בלתי ניתנת לגישור. "הקשר הטורקי" מהדהד עוד יותר, לנוכח העובדה שהשבוע נחנך בבאר שבע מוזיאון חדש לתרבות האסלאם ועמי המזרח. המוזיאון הוא חלק ממוזיאון הנגב, השוכן בגן במרכז העיר, במקום בו הוקם ב-1906 בית המושל הטורקי ולצידו מסגד עותמני מפואר. המסגד עמד עד לאחרונה במוקד מחלוקת משפטית ארוכת שנים, לאחר שגורמים בציבור

הברואים המוסלמים תבעו להחזירו לשימוש המקורי. בג"ץ פסק שהמקום ישמש כמוזיאון וכעת נפתחה בו התערוכה הראשונה "קשרים". ד"ר רליה מנור, האוצרת הראשית של מוזיאון הנגב אמרה: "בתקופה לא פשוטה היום בארץ, שליחותו של המוזיאון לטוות חוטים מקשרים בין תרבויות ולהציג את הצד היפה והנעלה של תרבות האסלאם, נעשית חשובה במיוחד. פתיחת המוזיאון היא רק התחלה: ככוונתנו להושיט יד לקהילות הברואים בנגב ולמוסלמים ברחבי הארץ ולהזמין אותם להשתתף איתנו בפיתוחו של המוזיאון".

לאוצרת המוזיאון החדש מונתה ד"ר שרון לאור-סירק, חוקרת איסלאם ואמנות שהתמחה בהיסטוריה של התרבות הארמנית והטורקית. בחירתה להציב במוקד תערוכות הפתיחה שטיחים, שהם מסימני ההיכר של תרבויות המזרח (וחלחלו בהצלחה גם למערב) מותירה מקום של כבוד למבנה הנפלא "המוצג מספר אחת של המוזיאון", כדבריה.

לאור-סירק מביאה גישה עכשווית ורחבת אופקים למוזיאון החדש, וקושרת יחד את התרבות והמנהגים, החברה והאמנות של עמי האזור לדורותיהם. המוזיאון מציע עוד מבט ומעין "תיקון" בו עיר אנפין לריחום הישראלי מהמרידה

התרבותית וההיסטורית שבה נמצאת ארץ ישראל. התערוכה זכתה לעיצוב מעולה, בידי משרד האדריכלים של יורם שילה ויעל בן ארויה, שעבדו בעבר עם סיגלית לנדאו על עיצוב תערוכותיה בברלין ובוונציה. העיצוב מתייחס בראת כבוד למסגד ולחלל הפתוח שהוא חובק, מחפה את הקירות ביריעת בד שקופה-למחצה, בדוגמה מקורית של עיטורים שעיצבו האדריכלים בהשראת ערבסקות ומוטיבים מסורתיים. כך נוצר סינון מיטבי של האור, בלי להסתיר את הקירות או לחצוץ בין חלקי האולם. השטיחים - פריטי אספנות בני מאות שנים, שטיחי תפילה, שטיחי גן ושטיחי נוי - מוצגים על משטחים נמוכים, המאפשרים לראותם רחוק ומעט רחוק יותר מראי מקום

מימין: אנדרטת הנגב מתוך הוידיאו "זיכרון קצר" 2004, של יעל ברתנא וגרג סמית; ומשמאל: צילום של יעקב אגור. מראי מקום

לראות או לא לראות

// ניר קיפניס

לידיעת הקייטנים

"הטיול הגדול",
ג' 22:35, "ים דוקו"

הנה סיפור אמיתי: בתחילת 1990 הגעתי, בתום שירותי הצבאי, לסידני, אוסטרליה. אחרי כמה חודשים של עבודה בבניין, כמעט שפתחנו, אני ועוד חבר ילדות, חברה לפינוי פסולת מאתרי בנייה, עסק רווחי מאוד באותן שנים. כסופו של דבר, בעודנו משווים בין דגמים משומשים של משאיות, חשבנו שאנחנו צעירים מכדי להתחייב למיום - ושתמיד נוכל לחזור לאוסטרליה, גם אחרי האוניברסיטה.

את החלומות על כסף גדול המרתי בטיול גדול שלקח אותי מאוסטרליה למזרח הרחוק ולדרום אמריקה. מאז השתעשעתי פעמים רבות במחשבות על "מה היה קורה אילו". אם תרצו, הסרט הזה הוא על אותו "אילו". הטיול הגדול של אחרי השירות הצבאי, הופך

עבור רבים מהישראלים למסע של חיים: אחת

מקבלת הצעת עבודה שלא ניתן לסרב לה, אחר מתאהב

במקומית, שניים נוספים בנופים

- כל אחד והסיפור שלו. הסדרה התיעודית הזאת מפגישה בין דור ההורים שנשאר בבית לבין "הילדים" שיצאו לשוטט בעולם, הציצו ונפגעו.

מדובר בניסיון מעניין שמנסה להבין ממה בורחים הצעירים ואיך מתמודד

דור ההורים עם האחריות לאותה

"מנוסה". אני מניח שקרן "אביחי"

שסייעה במימון הסדרה, מקווה שבסופו של דבר ישובו בנים (ובנות) לגבולם.

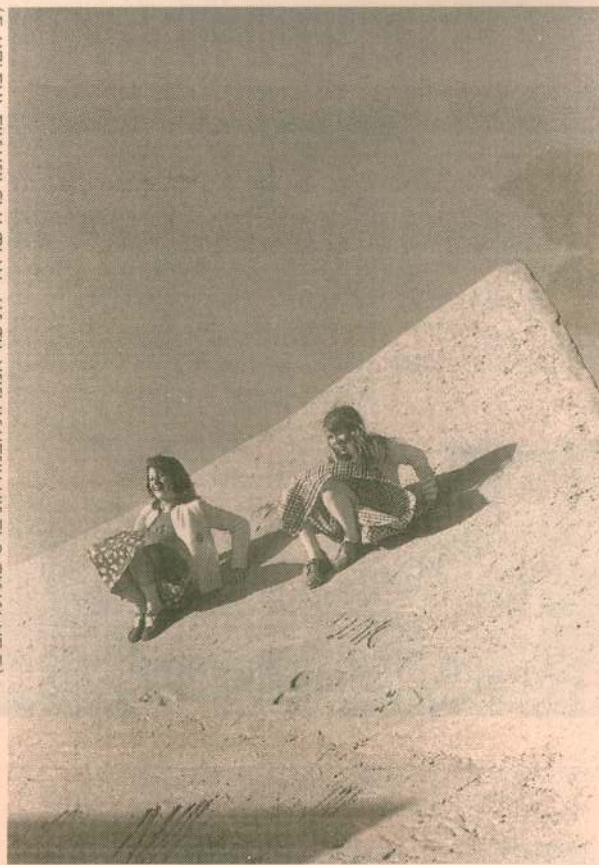
רק שאני, ולא מתוך חרטה חלילה על מה שאירע לי ב־25 השנה האחרונות,

רציתי לזעוק לדור הבנים: אל תפסיקו

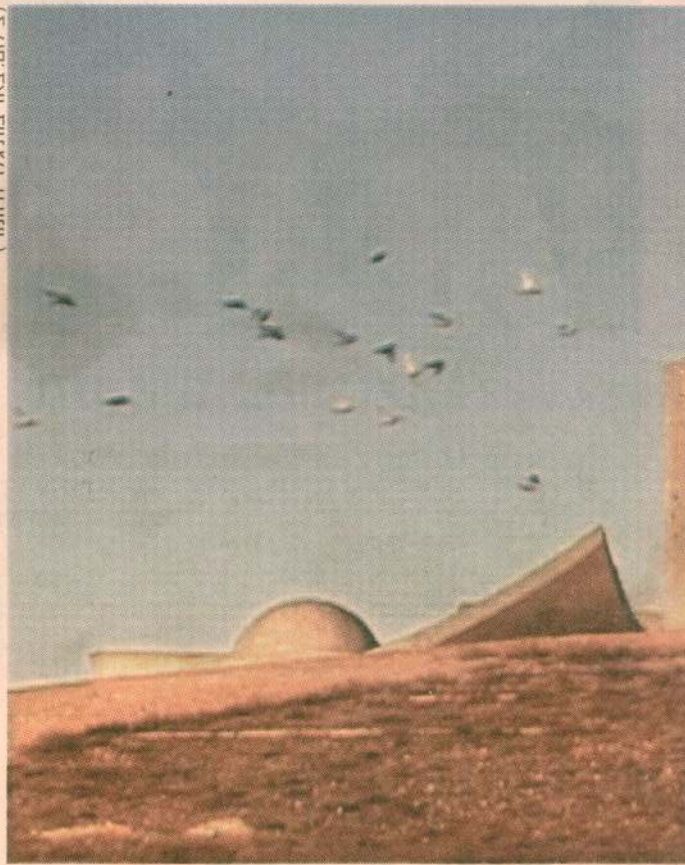
ציון

8

צילום: באדיבות המרכז הישראלי לתיעוד אמנויות הבמה אוניברסיטת תל אביב

צילום: באדיבות גלריה זומר

לשאפה לשלום.

בתערוכה, המוצגת כמוזיאון הנגב מדגישה האוצרת - עדי

אנגלמן את הקשר האנושי

לאנדרטה, היחסים האינטימיים ממש, שנוצרו בין תושבי העיר

ומבקרים שונים למקום. לצד

עבודות עבר של קרוון עולה כוחו המינימליסטי, ההומניסטי,

המודרניסטי, המתייחס תמיד לסביבה, לאדם ולחיים.

מחר (ר') ישתתף קרוון בשיח גלריה בתערוכה ולמחרת יתקיים

באוניברסיטת בן גוריון יום עיון המוקדש לאנדרטה ולמקומה

הייחודי כנגב, באמנות ובתרבות הישראלית. ●

מוזיאון הנגב ומוזיאון לתרבות האסלאם ועמי המזרח, רחוב העצמאות 60 באר שבע.

ומעברים בין מבנים הנרסיים, שהיחסים ביניהם ובין גוף האדם המהלך ביניהם מגדירים את חוויית המקום.

תבנית נוף, שעון שמש

מונומנטלי, כמעט פגני, תעלת מים חיים ועץ שיטה הקורא גם

לחיות המדבר לחסות בצילו ולאכול מעליו. האנדרטה

היא זכר לקרבות, אך כמו כל עבודותיו של קרוון היא גם סמל

מפוארת, הנמשכת יובל שנים. אנדרטת הנגב היא לא רק גל

עד לנופלים, זהו פסל חוצות מבטון יצוק, על ראש גבעה,

שהייתה מבודדת אך בינתיים הלכה העיר והתקרבה אליה

בשכונות חדשות. באנדרטה, יצק קרוון את יסודות תפיסתו

האמנותית: פיסול סביבתי המתייחס לנוף ולצירי המבט

הטבעיים, ויוצר חלל פתוח

הביתי. יחד עם זאת הם מוגבהים קלות מהרצפה ומופרדים זה מזה

כך שכל אחד זוכה למבט ממוקד משלו. הם מספרים את סיפורי

הקישוטיות המזרחית; הפנייה למכה בתפילה המוסלמית;

הערצת היופי שבטבע, הסגירה לבריאה ולסדר הקוסמי; וכן על

מסורות מלאכה וקניין.

בחזרה לאנדרטת הנגב

מוזיאון הנגב הוותיק פועל בבית המושל, ובו מוצגת כעת

תערוכה המוקדשת לקרוון, וחוגגת 50 שנה לאנדרטת

חטיבת הנגב של הפלמ"ח - יצירת מופת גאונית ופורצת

דרך, שתכנן בהיותו אמן צעיר, בן 32 בלבד. גם הוא לא שיער

שהאנדרטה תהיה נקודת

אנדרטת הנגב היא לא רק גליעד לנופלים, זהו פסל חוצות מבטון יצוק, על ראש גבעה, שהייתה מבודדת אך בינתיים הלכה העיר והתקרבה אליה בשכונות חדשות